

Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunto Valtioneuvoston selonteosta EU-politiikkaan
Vahva ja yhtenäinen EU – kohti kestävämpää Euroopan unionia

Asia: VNS 7/2020 vp Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta

Euroopan unioni on arvoyhteisö, jonka jäsen Suomi on ollut neljännesvuosisadan. **EU:n aluepolitiikalla** on tärkeä rooli EU:n yhtenäisyyden luomisessa ja alueellisessa tasa-arvoisuudessa.

Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asuttujen alueiden erityispiirteiden tunnustamisella on kytkös Suomen EU-rahoituksen volyymiin nyt ja tulevaisuudessa. Suomi on EU:n nettomaksaja, joka kotiuttaa osan jäsenmaksustaan EU:n aluepolitiikan rahoituksena. Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asutukseen perustuva erityisasema on kirjattu Suomen vuoden 1994 EU-liittymissopimukseen. Erityisasema konkretisoituu Suomen EU-rahoituksen saannossa rakennerahastojen osalta ja sillä on suuri merkitys Suomen aseman turvaamisessa. Jos Suomi itse ei tunnusta Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asutukseen perustuvaa erityisasemaa kansallisessa viitekehyksessä, ei EU:lla ole mitään syytä sitä tunnustaa. Vaarana on, että erityisasemaan perustuva rahoitus jää Suomeen tulevaisuudessa saamatta. Suomen ja EU:n kilpailukyvyyn kannalta keskeisiä **EU:n suorien rahoitusvälineiden** hyödyntämistä on parannettava lisäämällä osaamista ja vaikuttamistyötä.

EU turvallisuusyhteisönä tarkoittaa nykyaikaisten toimintojen kontekstissa **EU:n keskeistä roolia digi- ja kyberturvallisuudessa**. EU:n tavoitteeksi on syytä asettaa toimijuus globaalissa monenkeskisessä sääteltyssä, yritysten toimintaympäristön sääteltyssä ja yksilönsuojassa. Digitaalisuus on välttämätöntä tämän päivän yhteiskuntien toimivuudelle. **Hybridiuhkien torjuntaa tarvitaan**, koska digitaalinen manipulointi mahdollistaa disinformaation levittämisen, petokset ja demokratian murentamisen.

Suomen EU-politiikan selontekoa kirjoitetaan tilanteessa, jolloin Euroopan unioni on tienhaarassa. Vuonna 2020 COVID-19-pandemia hyökyi päälle kesken **EU:n monivuotisen 2021–2027 rahoituskehysneuvottelujen**. Neuvottelujen tulos heinäkuussa 2020 osoitti, että Euroopan unioni pystyy yhdistämään voimansa ja tekemään päätöksiä vaikeina aikoina. Suomen pitää tehdä töitä sen eteen, että EU:n merkitys ja Suomen integraatiopolitiikan pitkä linja ymmärretään kotimaassa. Kun ajat ovat vaikeat, meillä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin pyrkiä vahvistamaan yhteistyön henkeä.

Samaan aikaan EU:n monivuotisen rahoituskehityksen kanssa neuvoteltiin **EU:n elpymisvälineestä**. Päätös elpymisvälineestä luo vakautta ja toimii esimerkkinä EU:n poliittisesta tahdosta ja keskinäisestä solidaarisuudesta epävarmuustilanteessa. On tärkeää, että EU pystyi päättämään itse avusta auttaa itseään eikä se nojaa ulkopuoliseen apuun, kuten toisen maailmasodan jälkeen Euroopan jälleenrakennusohjelmassa tehtiin. Ilman päätöksentekoon kykenevää unionia, ei ole olemassa **strategista autonomiaa**. Ilman toimintaan kykenevää yhtenäistä unionia ei ole myöskään globaalissa kilpailussa USA:ta, Kiinaa ja Venäjää vastaan asemoitumaan kykenevää unionia.

EU-selonteko korostaa elpymisvälineen kertaluonteisuutta. Me ymmärrämme elpymisvälineen tarpeellisuuden, mutta olisi tärkeää tunnustaa, että se muuttaa EU:n luonnetta. Euroopan unionin periaatteita on tarkasteltava avoimesti **EU:n tulevaisuuskonferenssissa**. EU:n elpymisväline on tarkoitettu kansalaisille ja yrityksille, eli siis meille. Mutta samalla kun hyödyimme elpymissuunnitelmasta, meidän on keskusteltava siitä, millaista demokratia mallia ja millaista markkinatalousmallia me tulevaisuudessa toivomme Euroopan unionissa. Euroopan unioni perustuu luottamukseen ja kunnioitukseen sopimuksista ja periaatteista, joihin uskomme. Keskeistä **Oikeusvaltioperiaatetta** pitää puolustaa johdonmukaisesti ja tiukasti.

Yhdistyneen kuningaskunnan ero EU:sta ei siirtänyt meitä maantieteellisesti yhtään kauemmas toisistamme. On molempien etu pyrkiä luomaan hyvät suhteet EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välille. Pohjois-Irlannin rauhan repeäminen, tutkimus- ja koulutusyhteistyön romahtaminen ja kaupankäynnin hyytyminen eivät ole Suomen ja EU:n etujen mukaisia. Yhdistyneen kuningaskunnan tulee luonnollisesti kunnioittaa sitä, mitä erosopimuksessa on sovittu.

Kehittäessään ja toteuttaessaan elpymissuunnitelmaa, jolla pyritään tekemään **EU:sta vihreämpi, digitaalisempi ja kestävämpi**, unioni tarvitsee alueitaan. Elpymisvälineen toimeenpanossa noudetaan **eurooppalaista ohjausjaksoa**, joka soveltuu hyvin makrotaloudelliseen ohjaukseen. Olemme samaa mieltä siitä, että eurooppalainen ohjausjakso on jäsenvaltioiden talouspolitiikan koordinoinnissa keskeinen. Sen sijaan se soveltuu huonosti aluepolitiikan ohjausvälineeksi. Kaikkinensa sääntöihin ja monitasoiseen hallintoon perustuva Euroopan unioni on paras alueille ja jäsenvaltioille.

EU-yhteistyö edustaa **rajat ylittävää yhteistyötä** ja kulkutauti COVID-19:n vaikutus rajat ylittävään yhteistyöhön on ollut voimakas. Ensimmäistä kertaa 50 vuoteen Suomen, Ruotsin ja Norjan väliset rajat suljettiin. Rajan sulkeminen on aiheuttanut paljon hankaluuksia raja-alueilla asuville ihmisille. Ihmisten, tavaroiden ja palveluiden liikkuvuuden estyminen on vahingoittanut taloutta, matkailua ja kaikkea inhimillistä kanssakäymistä raja-alueilla. Tämä jättää pitkät jäljet ja voi edistää nationalismin nousua. Luottamus rajat ylittävään, monenkeskiseen yhteistyöhön pitää uudistaa. Tämä teema tulee olla mukana **EU:n tulevaisuuskonferenssissa**. Meidän on EU:n tasolla valmistauduttava paremmin rajat ylittäviin vaikutuksiin pandemian tai muun kriisin oloissa, jolloin rajat ylittävän yhteistyön turvaaminen on tärkeää. Tämä on erityisen keskeistä pohjoisilla harvaan asutuilla alueilla.

Pohjois- ja Itä-Suomi antavat luonnonvaransa, metsänsä, jokensa ja maansa koko maan käyttöön. Sitä vastaan Pohjois-Suomen on lupa odottaa omien keskeisten huolten-aiheidensa huomioimista. Suomen on oltava nyt aktiivinen **EU:n metsäasioissa**. EU-komission esitys kestävyyskriteereistä eli **EU:n taksonomialainsäädäntö** ei kohtele tasapuolisesti metsävaltaisia ja vähemmän metsävaltaisia jäsenmaita. **LULUCF-asetuksessa** on käytettävä todenmukaista nielujen laskentaa. Maa- ja metsätalous ovat ainoat talouden toimialat, joissa sidotaan hiiltä. Metsä Groupin Kemian tehtaan, Suomen metsäteollisuuden historian suurimmasta investoinnista, tulee pohjoisen pallonpuoliskon tehokkain puuta jalostava laitos. Suomen on kirkastettava fokus ilmastotoimiin, jotka tähtäävät fossiilisten polttoaineiden vähentämiseen.

Suomen etu on toimia keskeisessä roolissa **EU:n arktisessa politiikassa**. Mutta Suomen etu on myös se, että Euroopan Unionin lisää läsnäoloaan Arktisella alueella. Se takaa EU:n pitkän aikavälin sitoutumisen. Tämä on mahdollista monin eri tavoin. Yksi tapa on EU-rahoituksen lisääminen Arktisuuteen liittyen **Horisontti-Euroopan työohjelmien** kautta. Sama koskee EU:n toimintaa **pohjoisen ulottuvuuden** politiikassa.

Suomi toimii 2021–2023 **Barentsin euroarktisen neuvoston** puheenjohtajana ja Venäjä Arktisen neuvoston puheenjohtajana. On tärkeää korostaa Barentsin yhteistyörakenteiden merkitystä koko EU:lle ja koko arktiselle alueelle. Paikallis- ja aluetason yhteistyö mahdollistaa yhteistyön ruohonjuuritasolla Venäjän kanssa. Vahvistamalla alueita tässä työssä pidämme EU:n kanavaa auki Venäjälle sekä lujitamme omaa resilienssiä.

EU-tason valmisteluosaamiseen on kiinnitettävä suurta huomiota valtion ja aluehallinnossa. Eri tasoilla tehtävä yhteistyö vaikuttamisessa on keskeistä, sekä poikkisektoraalisesti että eri intressiosapuolten kesken Ulkomaalaistaustaisen väestön osuus Suomessa on pieni. **Maahanmuutto** on välttämätöntä Suomen taloudelliselle huoltosuhteelle sekä yritysten osaajapulan helpottamiseksi. Suomen EU-selonteossa ehdotetaan laillisen maahanmuuton kytkemistä EU:ssa tiiviimmin osaamisen, kilpailukykyyn ja elinkeinopolitiikan edistämiseen. Maahanmuutto on eteenkin alueiden ja kuntien mahdollisuus vahvistaa elinvoimaansa. On vaikutettava yleiseen asenneilmapiiriin sekä tuettava työnantajien kyvykkyyttä rekrytoida kansainvälisiä osaajia.

Oulussa 14.4.2021

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Pauli Harju

Maakuntajohtaja